

Lyd er ikke snyd –

Eleverne på Havrehedskolen skal opleve lydbøger som en legitim

Af Alice Bonde
Nissen og Ayoe
Quist Henkel

Havrehedskolen i Nordfyns Kommune er en af de tre projektskoler i projektet *PLC i tale. Lydbøger og lyttemiljøer i biblioteket*. Her har man på begge skolens matrikler oplevet, at projekt *Lyd er ikke snyd* har skabt opmærksomhed blandt lærere og forældre, og at børnene overordnet er meget positive over at kunne låne lydbøger med hjem.

Blandt de bøger, der er populære at lytte til hos eleverne på Havrehedskolens 4. og 5. årgang, er Ternet Ninja og andre serier, bøger, som er tilgængelige på eReolen GO og lette for dem at finde frem til.

På Havrehedskolen er de to skolebibliotekarer Anna Marie Mortensen og Ditte Katrine Foss sammen med skolens 4. og 5. klasser optaget af, hvordan de gør lydbøger synlige og tilgængelige for fritidslæsning.

Formålet er, at eleverne oplever lydbøger som en legitim vej til gode lytte- og læseoplevelser. Derfor har de arbejdet på at kommunikere budskabet *Lyd er ikke snyd* ud til elever, forældre og kollegaer på 4. og 5. årgang og

at gøre lydbøger synlige i skolens to biblioteksrum.

Fokuserer på lydformater

Tiltaget er en del af projektet *PLC i tale. Lydbøger og lyttemiljøer i biblioteket*, der er ledet af Landsforeningen Skole & Bøger og er et samarbejde mellem tre skoler, CFU UCL, eReolen GO og VIA UC og støttet af udviklingspuljen for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre.

Projektet fokuserer på lydformater som lydbøgers og podcasts muligheder for at øge læseglæde ved at afprøve og etablere forskellige lyttemiljøer og udvikle materialer, der kan støtte elevens lytning.

Litteratur for børn har altid været knyttet til det auditive, da højtlesning for mange børns vedkommende er deres første møde med litteratur.

Børnelitteratur formidlet af en stemme og optaget – eller hvad man med lydbogsforskeren Matthew Ruberys ord kan kalde *talende bøger* – er heller ikke nye fænomener.

Aktuelt oplever lydbøger dog en renæssance både i forhold til en meget større lytterskare og i forhold til formatet i sig selv, hvor der bliver eksperimenteret med at udvikle lydbøger med lyduniverser og dramatiseret oplæserstemme.

Fleere undersøgelser, herunder *Børn og unges læsning 2021* og *Bogpanelets årsrapport 2024*, viser markant vækst blandt børn, unge og voksne i anvendelsen af lydbøger.

Udfordre fordomme om lydbøger

Alligevel ligger lydbogslytning i skolen stadig under for den fordom, at det er en mindre fin og måske endda nemmere form for litteratur.

- lydbøger i biblioteket

en vej til gode lytte- og læseoplevelser.

Denne fordom har grobund i, at lydbøger oprindeligt blev udviklet til folk med synshandicap og dermed havde en kompenserende funktion, men i det aktuelle medielandskab med computere og mobile *devices* er lydbogen blevet sat fri, og lydbogsforskere som Rubery, Iben Have og Birgitte Stougaard Pedersen peger på, at der er behov for at gentænke lydbogen som et medie i sin egen ret, der kan give gode erfaringer med litteratur.

Dette satte de to skolebibliotekarer Anna Marie Mortensen og Ditte Katrine Foss sig for at gøre noget ved. De igangsatte tiltaget *Lyder ikke snyd* blandt skolens 4. og 5. klasser og fokuserer for en periode på udlån af lydbøger i skolebiblioteket.

Da lydbøger jo ikke har samme fysikalitet som papirbøger, er de vanskeligere at gøre synlige i biblioteksrummet, så sammen med Niclas Vindberg Bohnsen, der er redaktør ved eReolen GO, arbejdede de på at udstille lyd-

bøger og gøre dem lettere tilgængelige for børnene på forskellige måder.

I samtaler med elever fra 4. og 5. klasserne træder der frem, at de overordnet er meget positive over at kunne låne lydbøger med hjem.

Elevernes tanker om lydbøger

Flere peger på, at det kan være *dejligt, godt* og *rart* at lytte til en lydbog.

De lytter f.eks., når man skal *falde ned*, før man skal sove, eller bare *slappe af*, men også at man kan *gå rundt og lytte* og få *noget frisk luft* eller *lytte lydbog, imens man gynger*.

En elev fortæller, at han ofte lytter med sine forældre, når de kører i bil, og en anden fortæller, at hun lytter til lydbog, imens hun tegner. En tredje elev fortæller, han spiller skak på sin computer, imens han lytter, og en fjerde, at hun lytter, når hun går tur med hunden.

For at tage udfordringen, at lydbøgerne ikke eksisterer i en fast form, op, har man givet forsiderne små papkort formet som et mobilinterface, som eleverne kan tage med hjem på samme måde som en fysisk bog.